

František Jůn

je dlhoročným inštruktorom lietania v Leteckom výcvikovom a vzdelávacom centre UNIZA (LVVC), vyučujúcim predmetu letecká navigácia na katedre leteckej dopravy (KLD)

TEXT EVA VLČKOVÁ, ALENA NOVÁK-SEDLAČKOVÁ
FOTO CYRYL KRÁLIK, ARCHÍV KLD

ZLATÉ KRÍDLA ZÍSKAL ING. FRANTIŠEK JŮN, CSC.

Dňa 3. 9. 2021 sa konal galavečer ankety Zlaté krídla - Národná cena letectva Slovenskej republiky. Táto prestížna anketa každoročne zviditeľňuje a oceňuje osobnosti, projekty, inštitúcie, spoločnosti a iné subjekty za ich prínos v rôznych oblastiach slovenského letectva. Vyhlasovateľom ankety je Slovenská letecká agentúra. Tento rok bol jubilejný 10. ročník, kedy záštitu nad tohtoročným podujatím prevzal minister dopravy a výstavby SR Andrej Doležal. Pre Žilinskú univerzitu v Žiline bol tento ročník veľmi úspešný, pretože v kategórii „Veda, výskum a vzdelávanie“ bol nominovaný projekt Brokerského centra leteckej dopravy pre transfer technológií a znalostí do dopravy a dopravnej infraštruktúry a víťazom tejto kategórie sa stal Ing. František Jůn, CSC., ktorý je letovým riaditeľom a hlavným organizátorom všetkých leteckých dní, ktoré organizovala UNIZA v minulosti. Navštívili sme ho na letisku v Dolnom Hričove a prinášame vám rozhovor s dlhoročným pilotom, ktorému k jeho oceneniu zagratulovali aj prof. Ing. Miloš Poliak, PhD., dekan FPEDAS a prof. Ing. Jozef Jandačka, PhD. rektor UNIZA.

• Pán inžinier, čo pre vás toto ocenenie znamená?

Je to také uznanie, že moja – naša práca nebola zbytočná. Beriem to zároveň ako ocenenie za prácu celého tímu ľudí, ktorí sa starajú o letecký výcvik na našej UNIZA. Nie je to len sadnúť do lietadla ako inštruktor alebo vyučovať predmety, ale je to o celej organizácii leteckého výcviku v podmienkach verejnej vysokej školy. My sme síce zamestnanci univerzity, ale zároveň sme ako letecká škola (SK. ATO.01) pod prísny dohľadom Dopravného úradu SR – divízie civilného letectva, ktorý je zároveň dozorovaný Európskou agentúrou pre bezpečnosť civilného letectva – medzinárodnou organizáciou plniacou funkciu „európskeho leteckého úradu“. Musíme fungovať podľa európskych pravidiel a tieto organizácie u nás zároveň vykonávajú audit. Pre mňa je na pr-

vom mieste bezpečnosť, na druhom bezpečnosť a na treťom tiež, až potom administratíva a papiere, bez ktorých to nejde. V civilnom letectve platia medzinárodné a európske predpisy, ktoré musíme rešpektovať. Vnímam to ako ocenenie nás všetkých. V minulosti boli ocenení profesori, vedci a teraz je to prvýkrát, čo bol ocenený pilot a učiteľ lietania.

• Môžete spomenúť nejaký projekt, ktorému ste sa venovali?

Naše výcvikové stredisko sa zapája do projektov prevažne v spolupráci s Katedrou leteckej dopravy a ďalšími partnermi z vonku. Naposledy to bol zmysluplný projekt H2020 o využití satelitnej navigácie aj v malom všeobecnom letectve, nielen v doprave. Tieto malé – dnes veľmi rozšírené – zariadenia máte takmer v každom aute;

v lietadle musia byť certifikované a legislatívou je určené, kedy môžu byť použité. Na tomto projekte sa zúčastnilo 12 európskych štátov od Poľska až

„Je to prvýkrát, čo bol ocenený pilot a učiteľ lietania.“

po Portugalsko. Bol to z našej inštitúcie taký kúsok vedy a výskumu veľmi užitočný pre leteckú komunitu.

• Aký prínos priniesol tento projekt?

Je to podobné ako v automobilovom priemysle, technológie idú dopredu, postupy na lietanie malých či veľkých lietadiel sú inovované. Je trochu iný aj

system letových ciest. Satelitná navigácia sa používa aj na malých letiskách na priblíženie a pristátie pri nepriaznivých poveternostných podmienkach. Letisko Žilina zásluhou aj tohto projektu, nášho tímu, Letových prevádzkových služieb SR a Dopravného úradu bolo jedným z prvých letísk, kde sa táto satelitná navigácia môže pri prilete použiť aj za nepriaznivých poveternostných podmienok.

- Používa pilot aj iné typy navigácie?

Piloti začiatocníci musia vykonávať porovnávaciu navigáciu, mali by vedieť pracovať s mapou, porovnávať mapu s terénom a robiť potrebné výpočty. To je systém navigácie, ktorý sa za ostatných sto rokov takmer nezmenil. Pribúdajú nové technológie, rádionavigačné zariadenia a systémy. Metodika ide od jednoduchšieho k zložitejšiemu. Pokročilejšie zariadenia sa používajú až v ďalšom stupni výcviku, plynulo sa prechádza k technológiám, ktoré sú vo veľkých lietadlách.

- Akú najväčšiu výhodu má výcvikové centrum UNIZA?

Podľa legislatívy má výcvik trvať 36 mesiacov, čiže tri roky. V bývalom Československu sme jediná škola, ktorá poskytuje teóriu potrebnú na získanie kvalifikácie dopravného pilota v kombinácii s vysokoškolským vzdelaním, a zároveň praktický výcvik pod jednou strechou. Naši študenti tu majú všetky podmienky, aby sa mohli vzdelávať aj v tejto zložitejšej dobe. Online výučba prebieha viac-menej bez problémov, na tvorbe materiálov sa podieľajú aj kolegovia a samozrejmosťou je výučba a výcvik aj v angličtine.

- Vy sám ste inštruktor lietania a zároveň učiteľ, spájate teóriu a prax.

Áno. Určite však nedosahujem teoretické kvality môjho predchodcu pána profesora Kevického. Mne v pedagogickej práci veľmi pomáha letecká prax, lietam už viac ako štyridsaťpäť rokov. Myslím si, že je veľmi dobré a dôležité, že naša škola má spojenie s praxou. Máme dohody so slovenskými leteckými prevádzkovateľmi ako napríklad so spoločnosťami AirExplore alebo Smart-twins, ktorí umožňujú našim budúcim pilotom vykonávať prax. Letové prevádzkové služby ich zasa využívajú ako pseudopilotov pri výcviku riadiacich letovej prevádzky. V rámci poskytovaného výcviku vykonávame aj zahraničné lety najmä v Poľsku a ČR.

- Určite je veľa toho, čo by sa dalo robiť, preto je potrebné stanoviť si priority. Aké sú tie vaše?

Rodina, dom, turistika, príroda. Rád trávim čas s manželkou a našimi piatimi vnúčatami. Mám rád svoju prácu, ktorá je mi aj koníčkom, čo je v dnešnej dobe skôr výnimočné. Dobré sa cítim so študentami, vďaka ktorým sa chcem ďalej vzdelávať a udržiavať sa v kondícii.

„Naši študenti tu majú všetky podmienky, aby sa mohli vzdelávať aj v tejto zložitejšej dobe.“

- Aktuálna situácia nepraje pilotom.

Uvidíme, ako sa situácia vyvinie. Američania idú teraz na 90 percent, Číňania tiež a Poliaci tak na 70 percent. Záujem študentov o povolanie profesionálneho pilota stále je a dúfame, že sa im podarí všetkým postupne zamestnať, tak ako to bolo doteraz. Letectvo už zažilo mnoho kríz, kedy však vždy ako fénix povstane z popola, a ďalej sa rozvíja. Množstvo lietadiel ako aj počty prepravených cestujúcich či tovaru sa následne výrazne znásobujú. Dúfam, že mojím kolegom z LVVC a KLD ako aj mne sa podarí našich študentov pripraviť na ich budúce povolanie čo najlepšie a budeme môcť byť na nich ako doteraz hrdí.

- Keď idete so študentom lietať ako inštruktor, cítite obavy alebo stres?

Nie. Adrenalin je, keď ich púšťame na prvé lety samých. Na 99 percent vieme, čo v tých ľuďoch je, ale predsa len... To je taká najnebezpečnejšia fáza

výcviku, ktorý prebieha najprv na malom lietadle s inštruktorom.

- Čo je pre študentov náročnejšie zvládnuť – vedomosti alebo prax?

Je to zaujímavé, pretože niekto má prirodzený talent na lietanie, ale má potom problém urobiť pilotné skúšky, ktoré sú v celej Európe rovnaké. Je to databáza 15 000 otázok z 15 predmetov v angličtine, ktoré musia absolvovať na Dopravnom úrade. Iní zas nemajú problém s teóriou, ale majú trochu problém pri lietaní. Je to aj o prístupe, niekto je poctivý, niekto lajdák. Univerzita im môže dať dobrý základ.

- V minulosti organizovala UNIZA viaceré letecké podujatia – letecké dni. Je ťažké zorganizovať takéto podujatie?

Organizácia podujatia tohto typu je veľmi náročná hlavne na čas, ale aj na financie. Je potrebné presne určiť úlohy jednotlivých členov tímu ako aj v maximálnej možnej miere dbať na bezpečnosť, či už vo vzduchu ako aj na zemi. Organizácia leteckého dňa je zväčša minimálne 9 mesiacov intenzívnej práce od oslovenia vystupujúcich, vybavenie potrebných povolení ako aj zabezpečenia potrebných finančných zdrojov, ktoré sú v podmienkach univerzity prevažne spojené so sponzorskými darmi od spolupracujúcich partnerov z praxe, pre ktorých vychovávame našich absolventov ako budúcich zamestnancov.

Najdôležitejšie pre mňa je vychovať takých pilotov a absolventov, na ktorých sa v budúcnosti budeme môcť obrátiť, spolupracovať s nimi a oni budú vždy radi a hrdo spomínať na svoju alma mater, kde mohli vykonať svoj prvý let.

Ďakujeme za rozhovor! ●

